

Sekundära ballastråvaror för hållbar anläggningsinfrastruktur

Erik Simonsen, CEMENTA
Utveckling

Det ska vara enkelt
att bygga med
sekundära material!

Behov:

- Växande städer ger årligt behov av ca 100 miljoner ton bergmaterial för anläggningsbyggande
- Genereras stora mängder sekundära material i samhället
  - Minska uttaget av ändliga resurser
  - Minska klimatpåverkan
  - Öka cirkularitet

Utmaningar:

- Många tidigare projekt, men användning som anläggningsmaterial fortfarande undantagsfall
- Ett antal projekt har pekat på systemapproach och bred samverkan som den möjliga vägen fram
- Saknas arbete på värdekedjor, riskfördelning och affärsmodeller
- Varierande hantering av tillstånd
- Traditioner, standarder, provningsmetoder och regelverk gynnar jungfruliga material
- Saknas koppling mellan volymer och lämpliga byggprojekt, logistiklösningar

Sekundära ballastråvaror
för hållbar
anläggningsinfrastruktur

Projektfinansiärer:

- Vinnova
- Energiforsk
- Avfall Sverige
- SBUF

Projektvolym:
ca 17 miljoner kronor.

CEMENTA
HEIDELBERGCEMENT Group

Ett VINNOVA UDI-steg 2 projekt - Samverkansprojekt

CEMENTA
HEIDELBERGCEMENT Group

SWEROCK

NCC

SGI
Statens
geotekniska
institut

**RI
SE**

vti

Malmö stad

**Uppsala
kommun**

DÄVA D-A-C

**SVENSK
DÄCKÅTERVINNING**

DALBY MASKIN AB

NSR

SYSAV

UMEÅ ENERGI

**BORÅS
ENERGI MILJÖ**
Ingre i Borås Stadshus AB

**ÖRESUNDS
KRAFT**

Hur fördelar vi arbetet?

WP1: Projektledning

WP2: Systemtrans./ Affärsmodeller

- Systemomställning
- Policy
- Affärsmodeller
- Riskfördelning
- Jämställdhet
- Effekter

WP3: Dimensionering av konstruktion

- Analys av äldre pilotprojekt och demos
- Fullskaleförsök i HVS
- Nedskalade labförsök
- Anläggning av pilotprojekt/-konstruktioner i kontrollerade miljöer

WP4: Miljö och tillståndprocesser

- Klimatbelastning, LCA
- Miljöanalyser
- Tillståndprocesser
- Beslutsstöd för kommuner
- End-of-waste kriterier
- Tillstånd att bygga piloter

WP5: Kvalitetssäkring

- Kvalitetssäkring och spårbarhet
- Material och produkter
- Produktcertifiering
- Konstruktionsvägledning
- Verifiering av egenskaper och funktion
- Kvalitetssäkring av projektet genom samverkan med externa parter

WP6: Kommunikation

- Intern kommunikation
- Extern kommunikation: Seminarium och workshops
- Verktyg för kommunikation och utbildning
- Visualisering
- Referensgrupp

Exempel!

WP3: Dimensionering av konstruktion

Relevanta krav?

Ex: Siktning av material

- Vanligaste metoden för att karakterisera material
- 10 minuter mekanisk skakning och siktning
- Sprödare material krossas av provningsmetoden!
- Vad händer för tex slaggrus?
- Säker kornkurvan något om materialets funktion som anläggningsmaterial?
- Många metoder där själva provningen direkt exkluderar alternativa material!

WP3: Dimensionering av konstruktion

Utvärdering av funktionella egenskaper för vägkonstruktion med slaggrus

Materialegenskaper:

- Kornkurva
- Nötning
- Krossytegrad
- Fragmentering
- Finmaterialkvalite
- mm.

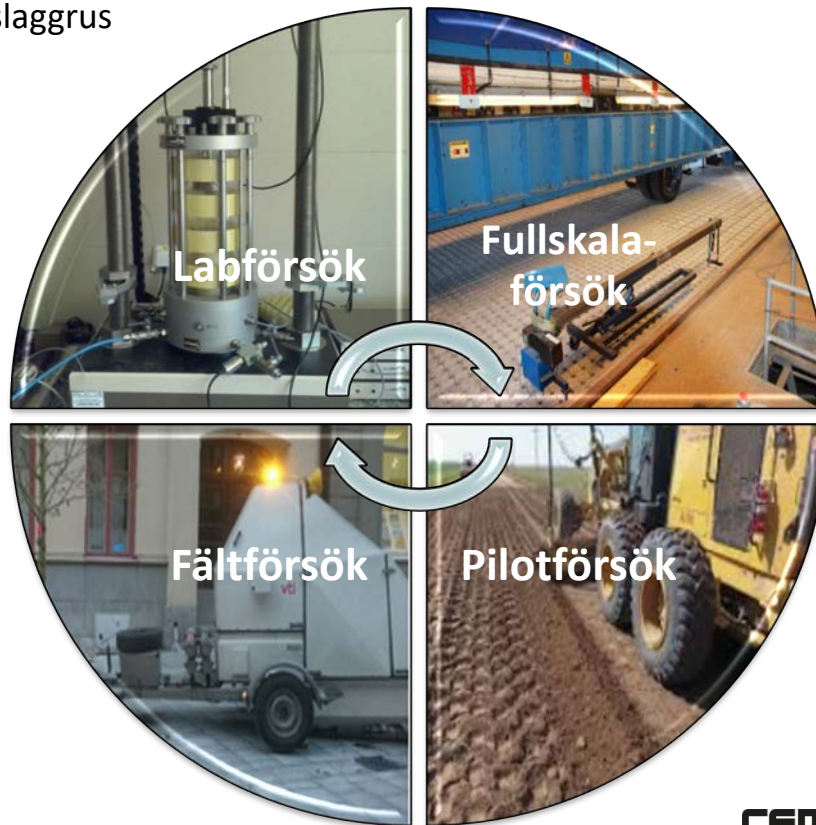

Funktionsegenskaper:

- Jämnhet
- Bärighet
- Tjälpåverkan
- Vatten
- Livslängd
- mm.

Syfte: Etablera robust dimensioneringssystem för alternativa material med lika villkor

Vilka sekundära material?

- Slaggrus från avfallsförbränning
- Krossad betong
- Fräsasfalt
- Däckklipp från returdäck

Andra material inkluderas och synergier och öppningar kommer finnas vid tillämpning

WP3: Dimensionering av konstruktion

Pilotförsök:

Trelleborgs hamn, 63 000 m³ slaggrus som förstärkningslager

Eget område, 18 500 m³ slaggrus som förstärkningslager

WP3: Dimensionering av konstruktion

Pilotförsök: Vägkonstruktion i full skala inomhus

vti

Utläggning slagggrus (Sysav och Umeå Energi)

Instrumentering

WP3: Dimensionering av konstruktion

Pilotförsök: Vägkonstruktion i full skala inomhus

vti

Utläggning obundet bärlager

Utläggning bundet bärlager

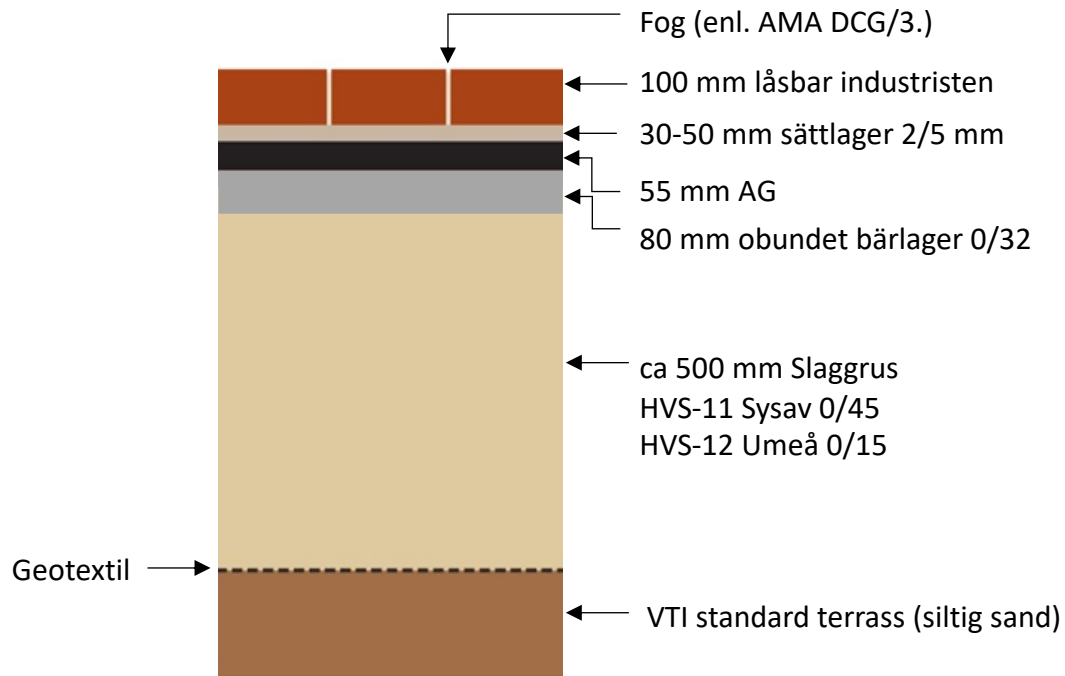
WP3: Dimensionering av konstruktion

Pilotförsök: Vägkonstruktion i full skala inomhus

vti

Utläggning slitlager

Slutlig konstruktion

WP3: Dimensionering av konstruktion

Pilotförsök: Vägkonstruktion i full skala inomhus

vti

Provning med Heavy Vehicle Simulator

Provning av en livslängds belastning på 6 veckor

WP3: Dimensionering av konstruktion

Pilotförsök: Vägkonstruktion i full skala inomhus

vti

Utförande:

Kontrollerad trafiklast

Kontrollerad vattenlast

Kontrollerad klimat

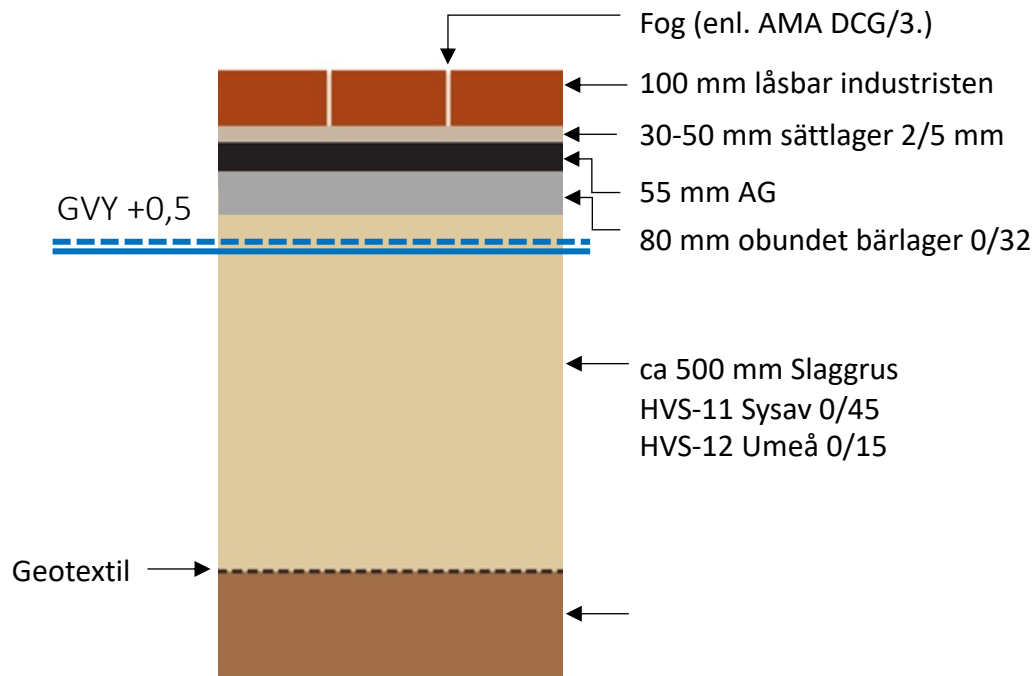
Mätningar på bl.a.

Bärighet

Tillståndsutveckling

Lakning

mm.

Dimensioneringen av överbyggnaden ur tjällyftningssynpunkt baseras på tjällyftningsegenskaperna hos terrassens jordart. Jordarter indelas i fyra tjälfarlighetsklasser enligt tabell 4.2.

I områden där dimensionering görs med hänsyn till tjällyftning, ska detta även göras för markens överbyggnader. Totala överbyggnadstjockleken kontrolleras med avseende på aktuell klimatzon. Sverige delas in i klimatzoner enligt figur 4.1.

Tabell 4.2
Tjälfarlighetsklasser.

Tjälfarlighetsklass	Beskrivning	Exempel på jordart
1	Ikke tjällyftande jordarter Dessa kännetecknas av att tjällyftningen under tjälningssprocessen i regel är obetydlig. Klassen omfattar materialtyp 2 samt organiska jordarter med organisk halt > 20 % (materialtyp 6B).	Gr, Sa, sa Gr, grSa, GrMn, Sa Mn, Pl
2	Något tjällyftande jordarter Dessa kännetecknas av att tjällyftningen under tjälningssprocessen är liten. Klassen omfattar materialtyp 3A och 3B.	siSa, siGr, siSa Mn, siGr Mn
3	Måttigt tjällyftande jordarter Dessa kännetecknas av att tjällyftningen under tjälningssprocessen är måttlig. Klassen omfattar materialtyp 4A, 4B och 6A.	Cl, ClMn, siMn, siS
4	Mycket tjällyftande jordarter Dessa kännetecknas av att tjällyftningen under tjälningssprocessen är stor. Klassen omfattar materialtyp 5.	Si, ciSi, siCl, SiMn

Figur 4.1
Indelning av Sverige i klimatzoner.

WP3: Leverans

Dimensioneringssystem

Materialgenskaper
Konstruktion
Klimatpåverkan

samt
Extrem vattenpåverkan

Dimensionering på lika
villkor!

Det ska vara enkelt
att bygga med
sekundära material!

Tack!

erik.simonsen@cementa.se